

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/153/2023
Identifikačné číslo spisu:	6118334686
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6118334686.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X.. Q. X., narodeného XX. F. XXXX, A., R. XX, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Matoška, s. r. o., Bratislava, Rajecká 40, IČO: 46 372 857, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, Banská Štiavnica, Radničné námestie 8, IČO: 36 022 047, o zaplatenie 12.748,61 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9C/47/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. mája 2023 sp. zn. 18Co/25/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanej p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 25. mája 2020 č. k. 9C/47/2018-215 rozhodol tak, že zaviazal žalovaného zaplatiť sumu 2.500 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z tejto sumy od 30. augusta 2018 až do zaplatenia, vo zvyšku žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) uznesením z 28. októbra 2021 č. k. 18Co/31/2020-347 rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v poradí druhým rozhodnutím z 31. marca 2022 č. k. 9C/47/2018-358 rozhodol tak, že žalobu zamietol (I.) a žalobca bol povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 % a to do 3 dní odo dňa právoplatnosti súdu prvej inštancie vo výške týchto trov (II.).

4. Rozhodnutie odôvodnil čl. 10 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 100/1960 Zb., § 31 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (vodný zákon) (ďalej len „zákon č. 138/1973 Zb.“), § 39 ods. 1 a 2 zákona č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) (ďalej len „zákon č. 184/2002 Z. z.“), § 134 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb., Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a dôvodovou správou k § 43 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene

zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že k zoštátneniu koryta rieky Torysa, ktorá prechádza cez parcely patriace do spoluvlastníctva žalobcu, došlo k 1. aprílu 1975, pričom pre pasivitu strán nebolo možné určiť, či sa zoštátnenie týkalo celého pozemku. Aktivita bola potrebná aj na strane žalovaného, keďže žalobca svoje vlastnícke právo preukázal rozhodnutiami katastrálneho orgánu a listami vlastníctva. K zásadnej zmene ponímania koryta vodného toku došlo v roku 2002, kedy došlo k zmene v právnom poriadku Slovenskej republiky v tom zmysle, že vodným tokom sa chápe už iba vodný prúd, a teda vlastníctvo vodného prúdu je nepochybne štátnym vlastníctvom. Parcela, po ktorej tento prúd tečie, však nemusí byť rovnako štátnym vlastníctvom. Ak aj vlastníctvo týchto parciel, po ktorých tečie vodný prúd, bolo zapísané na určitých fyzických osobách, mohli ich právni nástupcovia byť dobromyseľní v tom, že sú vlastníkami týchto parciel, nehľadiac na to, že k 1. aprílu 1975 došlo k ich zoštátneniu. Je iluzórne myslieť si, že štát bol schopný geodeticky zmapovať všetky vodné toky a zaviesť ich do evidencie nehnuteľností, keďže ani vodný zákon uvedený nepožadoval a vzhľadom na, v roku 1975 existujúce geodetické možnosti, to pravdepodobne nebolo. Preto sa domnieval, že právni predchodcovia žalobcu sa stali vlastníkami spoluvlastníckych podielov z dôvodu vydržania a v týchto konštatáciách sa žalovaný neaktivoval. Poukázal aj na judikatúru slovenských a českých súdov. Ďalej konštatoval, že zmluvou o postúpení pohľadávok právnych predchodcov žalobcu je zřejmé, že žalobca vedel, že predmetné parcely sú parcelami, po ktorých tečie vodný tok, nemožno len na základe tejto vedomosti, vylúčiť jeho dobromyseľnosť. Poukázal na to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie z 24. júna 2020 bolo zrušené odvolacím súdom a boli uvedené okolnosti zrušenia, s ktorými sa súd prvej inštancie nestotožnil, keďže podľa jeho názoru nedospel k rozporuplným záverom, týkajúcim sa právnej úpravy a charakteru parciel, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, teda či došlo k zoštátneniu na základe zákona č. 138/1973 Zb. alebo je potrebné použiť režim súčasnej právnej úpravy. Dospel k záveru, že strany sporu boli pomerne pasívne a spor je charakterom taký, že nevidel dôvod vykonávať dôkazy ex offio. Riadil sa však názorom odvolacieho súdu, a preto dospel k záveru, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný. O trovách konania rozhodol podľa § 251 a § 255 ods. 1 spolu s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. Krajský súd v Prešove rozsudkom z 25. mája 2023 č. k. 18Co/25/2022-435 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I.) a priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konanie proti žalobcovi v rozsahu 100 % (II.). Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami čl. 4 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 31 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 138/1973 Zb. a vecne tým, že žalobca k žalobe pripojil ako dôkaz v listinnej podobe, doklady o vlastníctve k nehnuteľnostiam, ktorým demonštroval nadobudnutie vlastníctva od právnych predchodcov, ktoré podľa tvrdenia žalobcu z časti vytvárajú koryto rieky Torysa. Žalovaný citoval právnu úpravu zákona č. 138/1973 Zb., nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že je vlastníkom tejto nehnuteľnosti a odôvodnil svoju pozíciu tým, že štát je vlastníkom neupraveného koryta, po ktorom preteká rieka Torysa, ktorý je prirodzeným tokom rieky bez zásahu do jej plynutia. Žalobca vo svojom odvolaní poukázal na rad rozhodnutí vyšších súdnych inštancií ktoré citoval a ktoré pojednávali o vlastníctve a ochrane vlastníka alebo dobromyseľného držiteľa s vylúčením možnosti, aby vzhľadom na ústavný princíp ochrany vlastníckeho práva nadobudol štát pozemky znárodnením, vyvlastnením bez náhrady, čo je ústavne neudržateľné. Žalovaný s poukazom na § 31 ods. 3 zákona č. 138/1973 Zb. zotrval na tvrdení, že pozemky tvoriace prirodzené koryto rieky sú štátnym vlastníctvom a za také nepatrí náhrada. Rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a EŠLP na ktoré poukázal žalobca sa síce týkali ochrany základných práv a základných slobôd medzi ktoré patrí aj právo vlastníť majetok, týkali sa však situácií, ktoré skutkovo neboli totožné s prejednávanou právnou vecou. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 165/2011 rieši otázku úverových vzťahov veriteľa a dlžníka v exekučnom konaní, rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/71/2011 rieši otázku vlastníckeho práva z pohľadu reštitučných zákonov a ich uplatnení v osobitných konaniach podľa osobitných predpisov a rozhodnutie II. ÚS 77/2000 sa týka lehôt na podanie opravných prostriedkov a rozhodnutia konajúceho súdu o odpustení zmeškanej lehoty. Žalovaný poukázal na okolnosti prípadu, domnieval sa, že nedisponuje pasívnou legitimáciou v spore keďže je štátnym orgánom, ktorý je hospodárom vodných tokov na Slovensku poverený štátom a z toho pohľadu nie je tým subjektom, ktorý by mal štát zastupovať v obdobných konaniach. Zo samotnej povahy jeho predmetu činnosti vyplývajú konkrétne okolnosti a konkrétne povinnosti voči vodám a vodným tokom

na Slovensku, na základe ktorého možno dospieť k záveru, že vo vzťahu k žalobcovi žalovaný sa nijakým spôsobom bezdôvodne neobohatí, práve naopak zabezpečuje ochranu týchto tokov a vlastnícke právo jednoznačne pri prirodzených tokoch riek, ako národného bohatstva štátu. Tieto vytvárajú vlastníctvo nielen v podobe vodného toku, ale aj jeho koryta. Keďže vo veci sa predbežne riešila otázka vlastníctva obsahujúca označenie žalovaného tak ako je to uvedené v záhlaví napadnutého rozsudku, žalovaný uviedol, že rieka Torysa historicky preteká územím, v ktorom je podielový spoluvlastník podľa listu vlastníctva aj žalobca a do tohto toku nijakým spôsobom nezasahoval. Ide o prirodzený tok rieky a žalobca nepreukázal akýkoľvek zásah či už žalovaného štátu povereného iným orgánom do tohto prirodzeného toku rieky. Podľa žalovaného dôkazné bremeno na preukázanie tvrdení žalobcu spočívalo práve na žalobcovi. Pokiaľ právny predpis platiaci v roku 1973 poštátnil uvedené pozemky a nedošlo zo strany žalobcu k predloženiu dôkazu, aby štát ako právny subjekt, ktorý rovnako môže nadobudnúť vlastnícke právo, ako aj iné subjekty práva prišiel o toto vlastníctvo, teda že nejakým správnym aktom, zákonom, alebo iným spôsobom bola táto časť pozemkov koryta rieky Torysa štátu odňatá, nemohol ani právny predchodca žalobcu, ale ani žalobca samotný sa dobromyseľne domnievať, že je vlastníkom týchto nehnuteľností, teda nespĺňa ani podmienky dobromyseľnej držby. Rovnako žalobca nemôže požívať ochranu ani v zmysle zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“), keďže v § 3 tohto právneho predpisu, sú taxatívne vymedzené dôvody navrátenia vlastníctva k pozemkom, ktoré prešli na štát alebo na iné právnické osoby, z ktorých ani jeden dôvod však nezodpovedá tvrdenému opísanému nároku žalobcu. Súd prvej inštancie, rovnako ako odvolací súd, má k dispozícii predložené listy vlastníctva, ktorými žalobca preukazuje svoje podielové spoluvlastníctvo k predmetu sporu a znalecký posudok na vyčíslenie hodnoty, ktorú uplatňoval v podanej žalobe. Iné dôkazy týkajúce sa odňatia pozemku vo vlastníctve štátu na právnych predchodcov žalobcu, prípadne dôkaz o regulácii toku rieky Torysa v uvedenom úseku tak aby preukázal, že vodný tok zabral aj pozemky, ktoré by nevytvárali prirodzené koryto tejto rieky, žalobca nepredložil. Nepredložil ani dôkazy o tom, čo v žalobe a v odvolaní tvrdí, že okrem koryta rieky sa má zasahovať do jeho vlastníctva aj vo väčšom rozsahu ako je koryto rieky Torysa. Z týchto dôvodov odvolací súd vyjadril svoj právny názor už v predošlom rozhodnutí, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Na podporu tohto názoru odvolací súd poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky so sp. zn. 8Sžo/38/2007 a sp. zn. 2Sžo/1/2012. Považoval za dôležité zaoberať sa tým, či existuje dôkaz o odňatí vlastníctva štátu k pozemkom, ktoré vytvárajú koryto rieky Torysa resp. či nový právny predpis na ktorý žalobca poukázal, teda zákon č. 184/2002 Z. z. (ktorý zrušil zákon č. 138/1973 Zb.) v záverečných ustanoveniach explicitne neupravuje, že sa zrušuje vlastníctvo štátu, ktorý ho nadobudol podľa § 31 zákona č. 138/1973 Zb. Tieto skutočnosti v konaní neboli žalobcom tvrdené, ani preukázané. Vodný prúd je teda vecou nespôsobilej k vlastníctvu. Naopak, pozemok (koryto vodného toku), po ktorom tento vodný prúd odteká je už vlastnícky spôsobilý. Pozemky tvoriace koryto rieky prešli zákonom č. 138/1973 Zb. (účinným od 1. apríla 1975) do vlastníctva štátu. Tento právny stav platí dones, hoci ide o porušenie tradičnej zásady súkromného práva, že koryto vodného toku je vo vlastníctve vlastníkov pozemkov pozdĺž brehu vodného toku. Aj podľa doktríny pozemky tvoriace koryto riek (riečište) mohli byť do 1. apríla 1975 v súkromnom vlastníctve. Vlastníctvo riečišťa dotiaľ, dokiaľ je pod vodou, bolo viac len spočívajúcim (virtuálnym) právom, pretože vykonávanie vlastníckeho práva bolo obmedzené zákonnými ustanoveniami vodného zákona (zák. čl. XXIII/1885 a pozmeňujúci zák. čl. XVIII/1913). Najvyšší súd SR na základe toho bez dostatočnej právnej argumentácie vyvodil, že koryto vodného toku nemôže byť samostatnou vecou a nemožno ho preto podľa reštitučných predpisov vydať pôvodnému vlastníčkovi (rozsudok NS SR, sp. zn. 8Sžo/38/2007). Keďže súd prvej inštancie bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, v poradí druhým rozhodnutím správne žalobu zamietol ako nedôvodnú a v týchto intenciách odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť odôvodnil tým, že súd nesprávnym procesným postupom, znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces a tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa názoru dovolateľa rozhodnutie odvolacieho súdu nie je dostatočne a presvedčivo odôvodnené, súd sa nevysporiadal s podstatnými právnymi a skutkovými tvrdeniami žalobcu. Vôbec neodôvodnil že:

- z akého dôvodu mal za to, že žalobca nie je vlastníkom pozemkov,
- z akého dôvodu posvätil znárodnenie bez náhrady,
- prečo neprihliadol na skutočnosť, že počas minulého režimu sa porušovali základné práva a slobody občanov a takýmto zásahom nemožno v súčasnosti priznať právnu ochranu,
- z akého dôvodu odignoroval relevantné ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky, ktoré neumožňujú znárodnenie bez náhrady,
- prečo odignoroval, že vo veci neexistuje žiadne individuálne rozhodnutie, ktoré by sa týkalo znárodnenia pozemkov žalobcu, hoci individuálny akt je na odňatie vlastníctva potrebný,
- prečo vychádzal z predpokladu, že rieka Torysa v čase údajného znárodnenia tiekla cez pozemky, keď od údajného znárodnenia uplynulo niekoľko desaťročí a je všeobecne známe, že rieky menia svoje koryto a v tejto súvislosti neboli produkované žiadne dôkazy,
- prečo považoval za správny postup súdu prvého stupňa, ktorý bez akéhokoľvek podkladu vychádzal z toho, že koryto rieky Torysa prechádzalo cez pozemky žalobcu aj v čase údajného znárodnenia, v konaní nebol produkovaný žiadny dôkaz, ktorý by uvedené preukazoval,
- prečo sa majú považovať za znárodnené všetky a celé pozemky žalobcu, keď sa v konaní nepreukázalo a ani preukazovalo, že by cez pozemky žalobcu v celej ich výmere mal ku dňu údajného znárodnenia pretekať vodný tok,
- prečo by malo znárodnenie rozšíriť celú výmeru pozemkov žalobcu, keď je zrejmé, že pozemky žalobcovi v celej ich výmere nemohli byť po vodným tokom Torysa,
- prečo sa nevyjadril k námietke žalobcu o tom, že neskorší zákon nemôže skryto novelizovať ústavu,
- prečo sa relevantne nevyjadril k námietke žalobcu o nesprávnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa,
- prečo by právny predchodcovia žalobcu alebo žalobca nemohli mať za to, že sú vlastními pozemkov žalobcu,
- z akého dôvodu by nemal použiť inštitút vydržania a z akého dôvodu sa neposkytuje žalobcovi ochrana ako dobromyseľnému nadobúdateľovi pozemkov žalobcu,
- prečo súd odignoroval skutočnosť, že vlastníctvo k pozemkom žalobcu bolo okrem právoplatných dedičských rozhodnutí potvrdené aj komisiou ROEP Prešov v roku 2010,
- k množstvu ďalších argumentov a námietok žalobcu uvedených v odvolaní a produkovaných počas celého konania.

Dovolateľ je názoru, že z priebehu doterajšieho konania bolo zrejmé, že práve skutočnosť, či pozemky žalobcu tvorili koryto Torysa k 1. aprílu 1975 sporná bola. K niektorým rozhodnutiam súdov na ktoré poukázal žalobca, súd uviedol len to, že išlo o skutkovo odlišné prípady, avšak nevysvetlil, prečo by sa v nich prezentovaný právny názor nemal vzťahovať na prejednávajúcu vec, resp. prečo by mal byť nesprávny.

6.1. Je tiež názoru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď odvolací súd nesprávne, neodôvodnene a v rozpore s právnymi predpismi potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ktorým žalobu zamietol ako nedôvodnú dospejúc k záveru, že vlastnícke právo k pozemku žalobcu nepatrilo žalobcovi ale žalovanej, a teda žalobca údajne nie je vo veci aktívne vecne legitimovaný. Súd nesprávne dospel k záveru, že prijatím zákona č. 138/1973 Zb. o vodách sa pozemky pod vodnými tokmi stali ex lege, majetkom štátu. Tento názor je absolútne nesprávny. Takýto právny názor predpokladá znárodnenie bez náhrady pričom v Slovenskej republike znárodnenie bez náhrady nie je možné a znárodneniu bez náhrady ani nie je možné poskytnúť akúkoľvek právnu ochranu. Takýto názor je ústavne nekonformný. Náš právny poriadok vychádza z toho, že znárodnenie bez náhrady je majetkovou krivdou. Nie je preto možné v súčasnosti odňať žalobcovi jeho vlastnícke právo odvolávajú sa na právne predpisy. Žalobca a jeho právny predchodcovia boli po celý čas vedení ako vlastníci v príslušných evidenciách. Dovolateľ poukázal na zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, podľa ktorého režim založený na komunistickej ideológii, ktorý rozhodol o riadení štátu a osudoch občanov v bývalom Československu od 25. februára 1948 do 17. novembra 1989, bol nemorálny, protiprávny, odsúdeniahodný a smeroval k potlačeniu základných práv a slobôd.

Nie je možný prechod vlastníckeho práva na štát, tobôž nie súdom poskytnutá ochrana takémuto údajnému prechodu, ak nie sú splnené materiálne podmienky pre nútený prechod vlastníckeho práva na štát. Jednou z materiálnych podmienok je aj poskytnutie primeranej náhrady osobe, do ktorej vlastníckeho práva je tak vážne zasiahnuté. Na štát neprešlo vlastnícke právo k pozemkom žalobcu, nakoľko za tieto pozemky nebola vlastníkom poskytnutá primeraná náhrada a navyše nebol ani vydaný žiadny individuálny akt, ktorý by určoval kedy a presne ktorá časť pozemkov žalobcu mala prejsť na štát. Dovolateľ zároveň poukázal na komentár Doc. JUDr. Jána Drgonca, DrSc. k článku 20 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky so sp. zn. 8Sžo/38/2007, k čomu dovolateľ uviedol, že išlo o inú právnu vec, reštitučnú, ktorá bola navyše zamietnutá z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal, že pozemok bol zoštátnený. V prípade žalobcu však k zápisu prechodu vlastníckych práv na štát nedošlo vôbec. Ďalej sa súd nezaoberal otázkou primeranej náhrady za nútené odňatie vlastníckeho práva. Neriešil preto otázku komplexne a to aj s poukazom na to, že bol iný dôvod na zamietnutie dovolania. Navyše odvolací súd k danému rozsudku (8Sžo/38/2007) sám uvádza, že najvyšší súd na základe toho bez dostatočnej argumentácie vyvodil, že koryto vodného toku nemožno podľa reštitučných predpisov vydať pôvodnému vlastníkovi. Dovolateľ tiež poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky z 18. mája 2000 sp. zn. III. ÚS 307/99, N 70/18 SbNU 121, k otázke potlačenia vlastníckeho práva, podľa ktorého na nútené odňatie vlastníckeho práva nepostačovala samotná Ústava z roku 1960, ale bolo potrebné osobitné rozhodnutie. Dovolateľ tiež upriamil pozornosť na ustanovenie § 120 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku. Toto ustanovenie podľa názoru dovolateľa vyjadruje vôľu zákonodarcu oddeliť vlastníctvo vodného toku ako takého, od vlastníctva pozemku, pokiaľ de o súkromnoprávne vzťahy. Ustanovenie čl. 8 ods. 2 Ústavy ČSSR z roku 1960 neobsahuje odkaz na právne normy nižšej právnej sily, preto nemožno na definíciu vodného toku automaticky bez ďalšieho vťahovať zákonnú úpravu nie to ešte neskoršiu. Pri prijatí Ústavy ČSSR z roku 1960 platila zásada, že na území Slovenskej republiky bolo oddelené vlastníctvo vodného toku od vlastníctva pozemku, na ktorom sa nachádzalo jeho koryto. Ústava ČSSR z roku 1960 v čl. 8 vyhlásila vodné roky na celom území štátu za národný majetok. Na Slovensku v dôsledku zákonného článku XXIII/1885 neboli korytá vodných tokov ich súčasťou a preto neboli ani národným majetkom. Podľa názoru dovolateľa došlo ku skrytej novelizácii Ústavy ČSSR, hoci tento zákon nemal formu ústavného zákona. V právnom štáte je však neprípustné, aby predpis nižšej právnej sily novelizoval predpis vyššej právnej sily. Dovolateľ uviedol, že Ústava ČSSR z roku 1960 a ani zákon č. 138/1973 Zb. neboli schopné spôsobiť prechod vlastníckeho práva k pozemkom nachádzajúcim sa pod vodným tokom do vlastníctva štátu. V prípade núteného pozbavenia majetku bez náhrady by sa vlastnícke právo nechránilo vôbec, čo je ústavne neudržateľné. Ak má štát záujem nadobudnúť vlastnícke právo k určitému majetku, musí odškodniť jeho vlastníkov. Nútené odňatie vlastníckeho práva bez náhrady bolo aj v rozpore s princípmi elementárnej spravodlivosti. Takéto konanie nemôže požívať právnu ochranu. Dovolateľ tiež poukázal na § 31 ods. 3 zákona č. 138/1973 Zb., pričom toto ustanovenie aj keď bolo ústavne nekonformné nehovorí nič o tom, že pozemky nachádzajúce sa priamo pod vodným korytom akejkoľvek rieky automaticky prechádzajú na štát a zo znenia daného zákona ani nevyplyva, že by koryto malo byť totožné s pozemkom pod vodným tokom. V prípade, ak žalovaná tvrdila, že pozemky dovolateľa mali na ňu prejsť bezodplatne je otázne, prečo tento údajný bezodplatný prevod nebol do príslušnej pozemkovoknižnej vložky alebo listu vlastníctva zapísaný. V § 4 ods. 2 zákona č. 22/1964 Zb. o evidencii nehnuteľností sú taxatívne vymedzené možnosti za akých je možné nadobudnúť vlastníctvo, pričom možnosť, že vlastníctvo pozemku prejde na tretiu osobu priamo zo zákona absentuje. Toto ustanovenie bolo možné považovať za nespravodlivé a preto neprípustné v demokratickom a právnom štáte rešpektujúcom základné ľudské práva a slobody. Žalovaná nespresnila ku ktorému dátumu mala ktorá časť pozemkov dovolateľa bezodplatne prejsť na štát, neuviedla presný dátum žiadneho individuálneho správneho aktu, ale len všeobecne sa odvoláva na zákon o vodách v tom čase platný. Žiadny individuálny správny akt k pozemkom dovolateľa, na základe ktorého by mali prejsť na štát vydaný nebol, mal za to, že vlastníctvo ostáva zachované a nie je v tomto súdnom konaní relevantne spochybnené. Dovolateľ tiež poukázal na to, že údaje z katastra sú záväzné a k dnešnému dňu opak iným relevantným rozhodnutím preukázaný nebol a z takýchto právoplatných údajov by súd mal vychádzať. Bolo len na žalovanej, aby preukázala svoje tvrdenia, že žalobca nie je údajne vlastníkom daných pozemkov. Ak tvrdí, že niektoré ich časti prešli na štát, bolo len na nej preukázať ktoré časti, kedy a na základe akých právnych skutočností. Ich

vlastníctvo bolo okrem dedičských rozhodnutí potvrdené aj komisiou ROEP Prešov v roku 2010. Navyše aj keby bola pravda, že vlastnícke právo k pozemkom žalobcu prešlo v roku 1975 na štát, vlastnícke právo dovolateľa by bolo dané už len na základe skutkovej podstaty vytvorenej judikatúrou súdov, či už Slovenskej republiky alebo Českej republiky a to do nadobudnutia vlastníctva dobromyseľným nadobúdateľom od osoby zapísanej do katastra nehnuteľností, ktorá by napriek tomuto zápisu vlastníkom nebola. Odvolací súd preto nijako v rozsudku neodôvodnil, prečo nemožno uplatniť ochranu dobromyseľného nadobúdateľa. Dovolateľ tiež poukázal na právnu argumentáciu JUDr. Martina Buzingera, PhD. v zmysle ktorej nadobúdateľovi vlastníckeho práva, pokiaľ toto právo nadobudol v dobrej viere, musí byť poskytovaná široká ochrana, pretože v opačnom prípade by si nikdy nemohol byť istým svojím vlastníctvom, čo by bolo v rozpore s poňatím materiálneho právneho štátu a v prípade pochybenia štátu v evidencii nehnuteľností má niest' zodpovednosť za škodu spôsobenú pôvodnému (skutočnému) vlastníkovi štát, nie dobromyseľný nadobúdateľ vlastníckeho práva. Súd by nemal svojim rozhodnutím v prospech pôvodného vlastníka vytvárať z dobromyseľného vlastníka ďalšieho poškodeného. Štát nie je uvedený ako vlastník na žiadnej pozemkovoknižnej vložke ani len v podiele a ani nie je odkaz na akékoľvek vyvlastňovacie rozhodnutie v prospech štátu alebo jeho organizácii. Dovolateľ ďalej poukázal na bod 19. rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/106/2017 a na rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 6C/240/2009 a uviedol, že kým pozemky pod vodným tokom nie sú riadne vysporiadané zo strany štátu (najmä za primeranú náhradu), ich vlastníkom patria všetky oprávnenia vlastníka vrátane práva ich platne scudzovať, ako aj požadovať náhradu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ich užíva bez právneho dôvodu. Žalovaná počas celého konania nepreukázala kadiaľ tieklo koryto rieky Torysa k 1. aprílu 1975, prípadne ako sa menilo jej koryto neskôr. Teda vôbec nepreukázala akú časť pozemkov dovolateľa mala údajne neodbudnúť údajným znárodnením bez náhrady. Súd preto nemal na základe akých skutočností dospieť k názoru, že by pozemky žalobcu mali prejsť na štát na základe znárodnenia, nakoľko v konaní vôbec nebolo preukázané kadiaľ tiekla rieka Torysa v čase, keď údajne malo dôjsť k znárodneniu. Nie je teda možné bez akéhokoľvek relevantného dokazovania ustáliť, že cez celé pozemky dovolateľa od roku 1975 až do súčasnosti bez zmeny pretekal vodný tok Torysa. Uvedené tvrdenie by bolo nezmyselné a ničím nepodložené. Navyše z vykonaného dokazovania vyplýva, že pozemky žalobcu v období, a ktoré si žalobca uplatňuje náhradu bezdôvodného obohatenia ležali nielen v mieste koryta vodného toku, ale išlo aj o pobrežné pozemky. Rozhodnutie súdu nebolo teda podporené relevantnými dôkazmi. Tieto skutkové zistenia síce súd explicitne v odôvodnení rozsudku neuviedol, ale ak by k nim nedospel, nemohol by rozhodnúť tak, ako rozhodol. Súd preto rozhodol arbitrárne bez relevantných podkladov. Zároveň dovolateľ poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 2049/21, podľa ktorého bolo možné vyvodiť aj v aktuálnej prejedávanej veci zo žiadneho právneho predpisu, z Ústavy ani z princípov elementárnej spravodlivosti nemožno vyvodiť, že by pozemky zabrané štátom na verejné účely boli bezcenné a nepredajné a štát by mal mať garantované ich bezplatné užívanie na úkor vlastníkov a to prípadne aj vrátane dosahovania príjmov z ich užívania.

6.2. Na základe uvedeného dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu z 25. mája 2023 č. k. 18Co/25/2022-435 zrušil v celom rozsahu, a aby zároveň zrušil rozsudok súdu prvej inštancie z 31. marca 2022 č. k. 9C/47/2018-358, nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, a aby vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s tým, aby dovolateľovi priznal nárok na náhradu trov konania (vrátane trov dovolacieho konania) v plnom rozsahu.

7. K podanému dovolaniu sa vyjadrila aj žalovaná, ktorá uviedla, že súd postupoval procesne správne a neporušil právo žalobcu na spravodlivý proces a správne vec posúdil. Naďalej zotrval na všetkých svojich tvrdeniach a žiadal dovolací súd aby potvrdil rozhodnutie nižších súdov a rozhodol, že žalobca je povinný zaplatiť žalovanej náhradu trov konania.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania (posudzujúc podanie podľa jeho obsahu - čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 CSP) z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietajúc nedostatky v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu.

16. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj

porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

17. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

18. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

19. Pokiaľ dovolateľ namietal vady zmätočnosti spočívajúce v nepresvedčivom odôvodnení, dovolací súd v prvom rade uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového (resp. skutočného) stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd takúto vadu v posudzovanom spore nezistil.

20. Dovolateľ vo svojom dovolaní namietal, že odvolací súd nedostatočne a nepresvedčivo odôvodnil svoje rozhodnutie, pričom poukázal na jednotlivé vady, ktorými sa podľa dovolateľa odvolací súd nezaoberal. K uvedenému najvyšší súd uvádza, že námietky, ktoré dovolateľ uviedol vo svojom dovolaní sú námietky, ktorými sa odvolací súd zaoberal v bode 17., 18., 19., 23., 24., 25 a 27., kde sa zaoberal aktívnou legitímáciou žalobcu (bod 17.) ale aj pasívnou legitímáciou žalovanej (bod 18.), dostatočným spôsobom vysvetlil, prečo dovolateľ nenadobudol vlastníctvo pozemkov držbou a prečo nemohlo dôjsť k navráteniu vlastníctva v zmysle § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. (bod 19). V bode 23. rozsudku sa odvolací súd zaoberal aj námietkami dovolateľa ohľadom zásahu do pozemkov v celom rozsahu, kde odvolací súd okrem iného uviedol aj to, že to žalobca (teda dovolateľ) nepredložil dôkazy, ktoré by preukazovali, že došlo k zásahu do jeho vlastníctva vo väčšom rozsahu, ako je koryto rieky Torysa. Dovolateľ v konaní netvrdil a ani nepreukázal, či existuje dôkaz o odňatí vlastníctva štátu k pozemkom,

ktoré vytvárajú koryto rieky Torysa (bod 24.) a odvolací súd tiež uviedol, čo považuje za koryto rieky a akým spôsobom je spôsobilé byť predmetom vlastníctva (bod 25.) a prečo nebol nárok dovolateľa uplatnený dôvodne (bod 27.).

21. Dovolateľ tiež namietal, že k judikatúre na ktorú poukázal, súdy uviedli, že išlo len o skutkovo odlišné prípady. Podľa názoru najvyššieho súdu je z bodu 16. rozsudku odvolacieho súdu zrejmé, že keď odvolací súd uviedol, že sa jedná o skutkovo odlišné otázky, je zrejmé, že ani ich závery nie je možné použiť na predmetné konanie.

22. Dovolateľ ako ďalší dovolací dôvod uviedol, že „rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí“. K danému najvyšší súd uvádza, že takto formulovaný nie je ani jeden dovolací dôvod či už v zmysle § 420 CSP alebo v zmysle § 421 CSP a nie je ho možné ani z významového hľadiska subsumovať pod niektorý z existujúcich dovolacích dôvodov. Zároveň najvyšší súd poukazuje na tú skutočnosť, že v danej časti dovolania takmer v celom rozsahu dovolateľ skopíroval svoje odvolanie. Avšak aj napriek tomu najvyšší súd preskúmal jeho dovolanie v tom smere, či nie je možné z jeho obsahu vyvodiť aj iný dovolací dôvod.

23. Dovolateľ poukázal na nález Ústavného súdu Českej republiky z 18. mája 2000 so sp. zn. III. ÚS 307/99 (N 70/18 SbNU 121), komentár JUDr. Jána Drgonca, DrSc k čl. 20 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na článok JUD. Martina Buzingera, PhD., rozsudok Krajského súdu v Prešove so sp. zn. 6Co/106/2017 a rozsudok 6C/240/2009 a na právne závery, ktoré sú v nich uvedené. K danému najvyšší súd uvádza, že ak dovolateľ takýmto spôsobom uvádzal prípustnosť dovolania aj v zmysle § 421 CSP, urobil tak nesprávnym spôsobom. V zmysle judikátu R - 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (2Cdo/56/2017., 6Cdo/79/2017). Ani rozsudky krajských súdov nepatria do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, pretože sú rozhodnutiami súdov nižšej inštancie a nemôžu formovať ustálenú prax odvolacieho súdu. Môžu byť citované v konkrétnych prípadoch ako argumenty, no nie sú právne záväzné pre Najvyšší súd. Rozhodnutia krajských súdov či nálezy zahraničných ústavných súdov (vrátane českého) môžu byť použité ako inšpirácia alebo sekundárny argument.

24. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

25. Dovolací súd rovnako uvádza, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou (účastníkom konania) v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže dovolací súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v Civilnom sporovom poriadku (napr. rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/98/2017, 3Cdo/94/2018, 4Cdo/95/2017). Treba zdôrazniť, že úlohou odvolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku; zákonodarcu túto povinnosť ukladá dovolateľovi.

26. V preskúmvanej veci dovolateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) sa vyššie uvedenými kritériami pre náležité uplatnenie odvolacieho dôvodu podľa § 421 CSP neriadil, keď zodpovedajúcim spôsobom nevymedzil nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom tak, ako to

predpokladá ustanovenie § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 CSP. Dovolateľ naprieč celým dovolaním vyjadroval z rôznych pohľadov nespokojnosť s právnym posúdením odvolacím súdom a vyjadroval svoje právne posúdenie, avšak bez toho, aby jasne a zrozumiteľne sformuloval konkrétnu právnu otázku, ktorej riešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu a ktorej odlišné posúdenie by ovplyvnilo rozhodnutie vo veci samej v prospech dovolateľa. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemôže podľa názoru odvolacieho súdu cez prizmu ustanovenia § 432 ods. 2 CSP obstať bez toho, aby bola znevýhodnená procesná protistrana.

27. Relevantný je v tomto smere aj judikovaný právny záver ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 172/03), v zmysle ktorého „ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípade zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane“. Aj z ďalších rozhodnutí ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) vyplýva požiadavka na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti - „pri posudzovaní toho, či dovolateľ dostatočne vymedzí právnu otázku, je potrebné, aby sa najvyšší súd pokúsil autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale druhej strane nesmie ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu právnej otázky“.

28. V tomto kontexte aj ústavný súd vyžaduje, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť; preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky. V náleze I. ÚS 51/2020 ústavný súd výslovne uviedol, že „povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia odvolacím súdom“.

29. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, a novým prípadom. Za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít však nemožno považovať rozhodnutie okresného alebo krajského súdu a už vôbec nie komentár, prípadne článok publikovaný v periodiku (ako bolo uvedené vyššie).

30. Dovolací súd na uvedenom základe dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namietal nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva. Dovolací súd preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Dovolanie v časti, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

31. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.